

ILMATIETEEN LAITOS
METEOROLOGISKA INSTITUTET
FINNISH METEOROLOGICAL INSTITUTE

Ulkoistettu tutkimuslaitoskirjasto

FinElibin aineistopäivä 9.3.2011

Ilmatieteen laitos

- Sää- ja ilmastopalvelu ja -tutkimus, ilmanlaadun seuranta ja -tutkimus, merentutkimus kaukokartoitus, avaruustutkimus
- 640 htv, 340 htv tutkijoita (FTE luku) (2009)
- 260 ennakkotarkastettua julkaisua, 7 väitöstä (2009)
- TOP-20 tutkimus (2003-08): IL oli toisella sijalla julkaisuissa
- Budjetti n. 60 milj., josta n. 20 milj. ulkopuolista
- Toimipaikkoja Kumpulan lisäksi Sodankylässä, Rovaniemellä, Kuopiossa, Tampereella, Jokioisissa
- Kirjastossa v. 2009 3htv (1 eläkkeelle v. 2010 alusta) / nyt 1 henkilön 60 % työaika

Sopimuksen taustaa

- IL:n kirjaston yhdistämisestä Kumpulan kampuskirjastoon neuvoteltiin jo ennen laitoksen siirtoa Kumpulaan 2005
- Kirjaston lopettamisajatukset aktivoituivat Merentutkimuslaitoksen jaon jälkeen (MTL:n kirjasto jaettiin IL:n ja SYKEN kesken)
- Miksi?
- Ministeriölle luvattu yhteistyötä kampuksella
- E-lehtien tulo siirsi osan käyttäjistä verkkoon
- Fyysisten asiakkaiden väheneminen (sijainti)
- Tila muuhun käyttöön (auditorio)

Sopimuksen taustaa

- Maaliskuussa 2009 neuvottelu IL / HY Mat. luonnontieteellinen tiedekunta ja kampuskirjasto, jossa sovittiin IL:n kirjastopalveluiden hankinnasta kampuskirjastosta; jo 2000 luvun alussa neuvoteltu kun laitos siirtyi Kumpulaan
- Aikataulu nopea: kokous 17.3., tilat IL:ssä oltava tyhjä kesäkuun lopussa (lainaus loppui huhtikuun lopussa ja kirjasto suljettiin toukokuun lopussa, kirjastotila tyhjä Juhannukseen mennessä, varastotilat tyhjennettiin myöhemmin)
- Kilpailutus > perustelumuistio (HYK ainoa ja sopivin)
- Samaan aikaan tyhjjeni myös MTL:n kirjaston osuus IL:stä
- Ei henkilöstösiirtoja kampuskirjastoon

Aineiston siirto ja omistus

- Kampuskirjastoon siirrettiin sen haluama painettu aineisto (ne lehdet, joita siellä jo oli täydennettiin ja muutamia lisättiin, suurin osa kirjoista ja vähän sarjoja; pääasiassa uudempaa materiaalia)
- Lopuista Varastokirjastoon sieltä puuttuvat
- Loppuosa laitettiin laitoksessa ja kampuskirjastossa jakoon tai hävitettiin suoraan
- Kampuskirjastoon siirretty aineisto siirtyi HYK:n omistukseen (ei omaa kokoelmaa)

Sopimus HYK:n kanssa

- **Kumpulan kampuskirjasto toimii IL:n kirjastona**
- Kokonaispalvelu:
  - Kirjaston tietoaineiston, tilojen ja työvälineiden käyttö
  - Tietoaineistojen hankinta, luettelointi ja käyttökuntoon saatto (kampuskirjasto ja HYK:n hankintayksikkö)
  - Tiedonhankinnassa avustaminen
  - Julkaisuarkistopalvelu
  - Kaukopalvelu, koulutuspalvelut ja tuki tutkimusryhmille hinnaston mukaan tarvittaessa

Sopimuksen sisältö

- IL:n henkilökunta käyttää kampuskirjastoa kuten HY:n henkilökunta (poikkeus: ainoastaan aukioloaikana)
- Kaukopalvelu, hankintapalvelu työhuonekirjoille kuten HY:n henkilökunnalle (sama hintaryhmä)
- Ei työhuonekokoelmia, 6 kk:n laina
- HYK:n hankintayksikkö hankkii IL:n tarvitsemat e-aineistot ja painetun aineiston
- Aineistosta e-lehdet vain IL:n käytössä, osasta (10 kpl) menee paperiversio kampuskirjastoon, muut paperilehdet suoraan yksiköihin (ei keskitettyä saapumisvalvontaa)

Alueyksiköiden palvelu kampuskirjastosta ”kaukopalveluna”

Sopimuksen sisältö

- Sopimus voimassa 31.12.2011 saakka (HY haluaa tarkistaa kaikki sopimuksensa tuona ajankohtana)
- Sopimuksessa ei makseta kokoelmatiloista, mutta osana kokoelmapalveluja myös kokoelmien hoidosta
- Erikseen maksettiin v. 2009 ja 2010 IL:n kokoelmien käyttöön saattamisesta (IL jo aikaisemmin osana Helkaa, joten ei konversiota tms.)
- Laskutus 2 kertaa vuodessa
- Seurantakokous vuosittain (palvelunmuutokset, laatu ja laajuus)

Sopimuksen sisältö

- Vuosittain maksetaan erikseen v. 2011:
  - Kokoelmapalveluista (n. xxxx e)
  - Paikallis- ja tieteenalapalveluista (n. xxxxx e)
  - Painettujen aineistojen hankinta ja metadatatapalveluista (n. xxxx e)
  - E-aineistojen hankintapalveluista (IL hoitaa itse jakelun ja ylläpidon omassa lehtiportaalissa) (n. xxxx e)
  - Julkaisuarkiston (Helda) ylläpidosta (IL toimittaa itse aineiston sinne) (xxxx e)
  - Laskutus kaksi kertaa vuodessa

Huomioita muutoksen yhteydessä

- Koordinoitiin paperilehdet / IL:ään vain e-lehti
- HYK / IL e-aineiston käyttö (kuka saa käyttää ja missä)
- Paperilehti kampuskirjastoon / e-lehti IL:n verkkoon (pari ongelmaa käyttöön saannissa, 1 lehti ei hyväksynyt järjestelyä > paperilehti myös IL:ään)
- Paperilehtien sijainti IL:ssä (missä ja kuka hoitaa)
- Työhuonekirjat ja käsikirjat (minne ja kuka hoitaa)
- Henkilökunnan saamien kokousjulkaisujen kohtalo
- Ulkoistetaanko vielä lehtiportaalin ylläpito

Mitä jäi laitokseen

- Kirjasto jatkaa sisäisenä tietopalveluna (n. ½ htv)
- Lehtihankintojen koordinointi laitoksessa ja yhteydet HYK:iin
- Lehtiportaalin ylläpito
- Tieteellisten julkaisusarjojen painatukseen liittyvät asiat (ISBN, UDK, painoyhteydet, tarkastus jne.)
- Julkaisurekisterin hallinnointi ja raportointi
- Julkaisuarkiston ylläpito laitoksen julkaisujen osalta
- Tietopalveluihin liittyvien webbisivujen ylläpito

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Mielipiteesi tieteellisen erikoiskirjaston lakkauttamisesta tiedonhankinnan kannalta

- erikoiskirjastoja ei lainkaan tarvita 4,9% 3
- erikoiskirjastojen merkitys on vähäinen 21,3% 13
- ei vaikuta tiedonhankintaan 19,7% 12
- vaikeutti tiedonhankintaa ja vähensi kirjojen lukemista 49,2% 30
- vaikeutti oleellisesti tutkimustyötä 11,5% 7
- **Kysymykseen vastanneet: 61 (ka: 3,4)**

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Mielipiteesi kirjaston lakkauttamisesta (julkisena tilana)

- erinomaista että tilat saadaan muuhun käyttöön 9,5% 6
- hyvä että tiloja vapautuu 7,9% 5
- samantekevää 27% 17
- (paha juttu 28,6% 18
- erittäin ikävä juttu 27% 17

- **Kysymykseen vastanneet: 63 (ka: 3,6)**

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Menettkö kirjoja ja muuta materiaalia jota olisit tarvinnut

- en yhtään 25% 16
- muutamia 25% 16
- en osaa sanoa 25% 16
- paljon 12,5% 8
- erittäin paljon 12,5% 8

- Kysymykseen vastanneet: 64 (ka: 2,6)

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Luetteloitko omaan hyllyyn hankkimasi kirjat johonkin julkiseen rekisteriin

- kyllä 3,5% 2
- ei **96,5%** 55
- 33. Minne
- Osa on LITin omassa rekisterissä, kaikkia ei ole missään.
- Jos hankin itse omalla rahalla, ei mitään syytä rekisteröidä.
- Kirjaston muuton jälkeen varmaankaan en aikaisemmin ne olivat laitoksen ja sitä kautta yliopiston tietokannassa.
- Miksi pitäisi olla kenellekään tilivelvollinen itse ostamistaan kirjoista? Toisaalta tällaista tietoa jos olisi, niin tutkijat voisivat lainailla kirjoja toisilleen eikä jokaisen tarvitsisi hankkia omaa.
- Onko jossain tällainen rekisteri, jota voisi hyödyntää?

- Kysymykseen vastanneet: 57 (ka: 2)

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Mielipiteesi käsikirjastojen tärkeydestä

- ei tarvita 6,3% 4
  - tarvitaan harvoin 25% 16
  - yhdentekevää 3,1% 2
  - tärkeä 34,4% 22
  - erittäin tärkeä 31,3% 20
-
- **Kysymykseen vastanneet: 64 (ka: 3,6)**

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Miten katsot Kumpulan kampus / muun kirjaston korvaavan Dynamicumin kirjaston

- erinomaisesti **19%** 12
- hyvin 11,1% 7
- en osaa sanoa 23,8% 15
- puutteellisesti 25,4% 16
- huonosti **20,6%** 13

- Kysymykseen vastanneet: 63 (ka: 3,2)

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Löydätkö Kumpulan kampuskirjastosta haluamasi aineiston

- helposti 41,8% 23
- viiveellä 34,5% 19
- en lainkaan 23,6% 13

- Kysymykseen vastanneet: 55 (ka: 1,8)

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Tarvitsisitko tilaa, jossa voit bongata tieteellisiä kirjoja, jotka avartavat tieteellistä maailmankatsomustasi, jossa olisi keskitetysti uusimpia alasi erikoislehtiä ja ajankohtaisia uusia meteorologiaa tai ilmastonmuutosta koskevia kirjoja selattavaksi

- en koskaan 13,3% 8
  - joskus 36,7% 22
  - en osaa sanoa 10% 6
  - melko usein 25% 15
  - usein 15% 9
-
- Kysymykseen vastanneet: 60 (ka: 2,9)

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Oletko löytänyt sellaisen paikan Kumpulan kampuskirjastossa

- kyllä 15,4% 8
- en 84,6% 44
- Kysymykseen vastanneet: 52 (ka: 1,8)

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

Kirjakahvila ja muita kommentteja

- Työntekijöistä 9 kaippaa usein; 15 melko usein; 22 joskus viihtyisää lukunurkkaa tilaa, jossa voit bongata tieteellisiä kirjoja, mihin tulisi Science, New Scientist, Nature, Scientific American, Tiede, Tähdet ja Avaruus, Tietokone, Optio, Kielikello yms. 'yleiset ja kevyehköt' rentoutuslukemiset joita voisi siellä helposti käydä selaamassa! Ehdotettiin että ko. 'bongaushyllyn' kirjat voisivat olla lainattuna Kumpulasta Dynamicumiin 'aulakirjoiksi'/näyttille? Talon sisällä noita kirjoja voisi ottaa parin päivän 'kopiointi/seläilulainaan', tai sitten ne voisivat vain olla lehtitilassa luettavissa. Myös kotimaiselle (yleistajuiselle tieteelliselle) kirjallisuudelle pitäisi ehdottomasti olla oma hylly, niitä kun ei kirjastosta tule ikinä erikseen haettua!
- Lehdet netti korvaa nykyään aika hyvin, mutta ei käsikirjoja.
- Kirjasto on keskeinen mutta hiljainen vaikuttaja. Tuntuu siltä että ne tahot jotka sen lakkauttivat eivät ymmärrä sen olemusta.
- Alueosastojen kirjastotarpeita ei ole huomioitu lainkaan

Vaikutuksia tutkijan kannalta (kysely kevät 2010)

- **Kun IL:n kirjasto suljettiin:**
  1. **Käsikirjat menetettiin, osa siirrettiin Kuopioon**
  2. **Vaihtojulkaisujen kertyminen ja lähettäminen muille loppui**
  3. **IL:n säästyneiden kirjojen lainaajamäärä kasvoi 14 kertaiseksi: 500 -> yli 7000, lisäksi ulkopuoliset käyttäjät (HY 39000vak + 30000 a)**
  4. **Kirjastopalvelut muuttuivat sähköisistä paperisiksi, yliopistokirjaston e-aineistoja voi käyttää vain kirjastorakennuksessa, ja digimuotoinen tallennus on estetty. Kirjojen lainaus väheni keskitettyjen omien kokoelmien hajottua,**
  5. **Uutuuskirjat ostetaan omaan hyllyyn lainaamisen sijaan:**
  6. **IL:n HY:lle ostamien kirjojen kokoelma: Usea ryhmäpäällikkö on kieltänyt tutkijoita luovuttamasta IL:n rahoilla ostettuja kirjoja yliopistolle. Myös projektien tutk.sopimukset saattavat estää sen.**
  7. **Omiin hyllyihin ostettuja uutuuskirjoja/kokousjulkaisuja ei viedä rekisteriin, erillisrekisteriä laitoksen sisäisistä kokoelmista ei ole**
  8. **Yliopiston e-aineiston käyttö viereisestä rakennuksesta ei onnistu**
  9. **Jokaista yo:n e-aineiston 1 vrk:n käyttökertaa varten tulee anoa erillinen lupa (mahd. kaikille Helka-kortin käyttäjille) -> byrokratiaa, viivästyksiä,**
  10. **Kaukopalvelu hidastui ja kallistui**

Yhteystiedot

- ERIK PALMÉNIN AUKIO 1
00560 HELSINKI
Puh. (09) 192 91
Faksi (09) 179 581

www.ilmatieteenlaitos.fi